

Marjut Herranen & Mari Kunnari

**IHMISEN, TOIMINNAN JA YMPÄRISTÖN YHDISTÄVÄ
MULTIKONTEKSTUAALINEN LÄHESTYMISTAPA**

Koulutuksellinen työpaja toimintaterapeuteille

**IHMISEN, TOIMINNAN JA YMPÄRISTÖN YHDISTÄVÄ
MULTIKONTEKSTUAALINEN LÄHESTYMISTAPA**

Koulutuksellinen työpaja toimintaterapeuteille

Marjut Herranen & Mari Kunnari
Opinnäytetyö
Syksy 2022
Toimintaterapian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Toimintaterapian tutkinto-ohjelma, toimintaterapeutti

Tekijä(t): Marjut Herranen, Mari Kunnari

Opinnäytetyön nimi: Ihmisen, toiminnan ja ympäristön yhdistävä Multikontekstuaalinen lähestymistapa

Työn ohjaaja(t): Annariika Anundi, Maarit Virtanen

Työn valmistuslukukausi ja -vuosi: Syksy 2022

Sivumäärä: 34 + 9 liitettä

Toimintaterapian tavoitteena on mahdollistaa ihmisen päivittäinen osallistuminen ja suoriutuminen niissä toiminnoissa, jotka ovat hänelle merkityksellisiä, joita hän haluaa ja joita hänen odotetaan tekevän. Kognitiiviset prosessit vaikuttavat toiminnoissa suoriutumiseen ja niillä on keskeinen rooli ihmisen kehityksessä, oppimisessa ja tiedon prosessoinnissa. Toimintaterapian teoreettiset mallit ja viitekehykset ohjaavat toimintaterapeuttien työskentelyä intervention suunnittelussa ja toteutuksessa. Mallit sisältävät näyttöön ja tutkimuksiin perustuvia lähestymistapoja. Dynaamisen vuorovaikutuksellisen mallin (Dynamic interactional model) kehittäjä, toimintaterapeutti Joan Toglia on yhdessä kollegansa Erin Fosterin kanssa kehittänyt multikontekstuaalista lähestymistapaa (Multi-context Approach), joka on yksi useista kognitiivisista lähestymistavoista toimintaterapiassa. Lähestymistavassa keskeistä ovat strategioiden ja metakognitiivisten taitojen harjoittelu toiminnoissa ja eri ympäristöissä.

Opinnäytetyöntekijöiden henkilökohtainen kiinnostus kognitiivisiin lähestymistapoihin heräsi opintojen ja työharjoitteluiden aikana. Multikontekstuaalisesta lähestymistavasta löytyy hyvin vähän suomenkielistä tietoa eikä siihen liittyvää opinnäytetyötä ole myöskään tehty. Projektin välittömänä tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa koulutuksellinen työpaja Rovaniemen alueella työskenteleville toimintaterapeuteille. Työpajan aiheena oli multikontekstuaalinen lähestymistapa. Koulutuksellisessa työpajassa tavoitteena oli herättää osallistuvien toimintaterapeuttien mielenkiinto kyseistä lähestymistapaa kohtaan. Tehtävämme oli tuoda näyttöön perustuvaa tietoa aiheesta. Kehitystavoitteet kohdistuivat työpajaan osallistuvien toimintaterapeuttien ammatillisen osaamisen vahvistamiseen ja sen myötä toimintaterapian asiakkaisiin sekä heidän läheisiinsä, jolloin interventio on näyttöön pohjautuvaa.

Työpajan laatuksiteereinä olivat toiminnallisuus, näyttöön perustuvuus ja selkeys. Palautetta keräsimme projektin eri vaiheissa ohjaavilta opettajilta, opiskelijoilta sekä työpajaan osallistuneilta toimintaterapeuteilta. Työpajasta saadun webropol-kyselyn, yhteisen keskustelun, havainnoinnin sekä itsearviointin perusteella välittömät tavoitteet saavutettiin, siitä huolimatta, että työpajan toteuttamiseen liittyvät suunnitelmat muuttuivat äkillisesti.

Asiasanat: Dynaaminen vuorovaikutuksellinen malli, Multikontekstuaalinen lähestymistapa, toiminnallinen kognitio, toiminnanohjaus, koulutuksellinen työpaja, kognitiivinen lähestymistapa

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree of Occupational Therapy

Author(s): Marjut Herranen, Mari Kunnari

Title of thesis: An approach that connects people, activities, and the environment- The Multicontext Approach. Educational workshop for occupational therapists

Supervisor(s): Annariika Anundi, Maarit Virtanen

Term and year: Autumn 2022

Number of pages: 34 + 9 appendices

The goal of occupational therapy is to enable a person's daily participation and performance in the activities that are meaningful to him, that he wants and that he is expected to do. Cognitive processes affect performance in daily activities and play a central role in human development, learning and information processing. Theoretical models and frameworks of occupational therapy guide the work of occupational therapists in intervention planning and implementation. Models for evidence- and research-based approaches. The developer of the Dynamic Interactional Model, occupational therapist Joan Toglia, together with her colleague Erin Foster, has developed the Multicontextual approach, which is one of several cognitive approaches in occupational therapy. Central to the approach are the practice of strategies and metacognitive skills in daily activities and environments.

The immediate goal of the project was to design and implement an educational workshop for occupational therapists working in the Rovaniemi area. The topic of the workshop was Multicontextual approach. The goal was to introduce and get the participants interested in the topic and share evidence-based information.

The quality criteria of the workshop were functionality, evidence-based and clarity. Feedback was collected from teachers, students and occupational therapists who participated in the workshop. During the project, we could not assess the realization of the development goals. Based on the webropol questionnaire from the workshop, discussion, observation, and self-evaluation, immediate goals were achieved. Even though the way of working changed at the last minute, we were able to bring the central contents of the approach to the center of the discussion and work, despite the scheduling problems.

Keywords: Dynamic Interactional Model, The Multicontext Approach, functional cognition, executive function, workshop, cognitive rehabilitation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Projektin tausta.....	6
1.2	Projektin tavoitteet ja hyödynsaajat	8
2	PROJEKTIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	9
2.1	Projektiorganisaatio.....	9
2.2	Projektin työvaiheet.....	10
3	MULTIKONTEKSTUAALINEN LÄHESTYMISTAPA.....	12
3.1	Multikontekstuaalisen lähestymistavan kehityskulku	12
3.2	Multikontekstuaalisen lähestymistavan keskeiset käsitteet	14
4	TYÖPAJAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	18
4.1	Työpajan laatukriteerit	18
4.2	Työpajan luonnostelu ja kehittäminen	19
4.3	Työpajan toteutus.....	21
5	PROJEKTIN ARVIOINTI.....	23
5.1	Projektin työvaiheiden toteutumisen arviointi.....	23
5.2	Projektin laatukriteereiden saavuttamisen arviointi.....	24
5.3	Projektin tavoitteiden saavuttamisen arviointi.....	25
6	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET.....	30
	LIITTEET	36

1 JOHDANTO

1.1 Projektin tausta

Toiminnallisen kognition edistämässä arvioinnin ja intervention keinoilla toimintaterapeuteilla on merkittävä rooli. Toiminnallinen kognitio tarkoittaa tapaa hyödyntää ja käyttää tiedonkäsittelytaitoja arjen toimintojen suorittamiseen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Toiminnallinen kognitio yhdistää taustalla olevat kognitiiviset taidot sekä päivittäisissä toiminnoissa suoriutumisen, johon vaikuttavat olennaisesti toiminnanohjaus, metakognitio, tavat ja rutiinit toiminnan sekä ympäristön vaatimusten kontekstissa. Arvioimalla ja havainnoimalla ympäristön, asiakkaan ja toiminnan välistä suhdetta toimintaterapeutit ovat mahdollistamassa asiakkaan osallistumista ja suoriutumista eri toimintakokonaisuuksiin. Multikontekstuaalinen lähestymistapa on luotettava, kokonaisvaltainen ja asiakaskeskeinen keino intervention toteuttamiselle. (AOTA 2021; Toglia & Foster 2021, 4; AJOT 2021; Katz & Toglia 2018, 355)

Muutokset kognitiossa voivat johtua monista eri syistä, joilla on todettu olevan vaikutusta toiminnanohjaukseen ja tätä kautta ihmisen toiminnalliseen suoriutumiseen. Toiminnanohjaus vaikuttaa keskeisesti ihmisen hyvinvointiin, osallisuuteen ja toiminnalliseen suoriutumiseen. (Toglia & Foster 2021, 3–4.) Tiedon prosessointia voivat heikentää uniongelmat, työuupumus, depressio, diabetes ja päihteiden käyttö sekä useat krooniset sairaudet sekä vammat (Kuikka ym. 2014; Jehkonen ym. 2019; Toglia & Foster 2021, 9–10). Myös lievemmät, usein ulkopuoliselle näkymättömät kognition haasteet voivat vaikuttaa sosiaaliseen kanssakäymiseen ja toimintaan osallistumisessa. Toimintaterapeutin on tärkeä ymmärtää, miten tietoa kognitiosta, kognitioon vaikuttavista tekijöistä ja toiminnallisesta kognitiosta osana interventiota ja arviointia voidaan käyttää. (Toglia & Foster 2021, 3–4.)

Multikontekstuaalinen interventio vaatii terapeutilla tietämystä toiminnallisesta kognitiosta sekä siitä, millä tavalla kognitio vaikuttaa osallisuuteen ja arjen toiminnoista suoriutumiseen. Toiminnan analysointi on toimintaterapeuttien ydinosaa, jonka avulla arvioidaan toiminnan kognitiivisia vaatimuksia. (Toglia & Foster 156–157.)

Suomalainen toimintaterapian tutkimus on usein integroituna monitieteellisiin tutkimusprojekteihin. Näyttöön perustuva tieto toimintaterapian alalla on pääasiallisesti englanninkielistä ja tutkimuksen mukaan se on yksi haaste tiedon hyödyntämiselle. Toimintaterapeutit ovat tietoisia näyttöön perustuvan tiedon tarpeesta kliinisessä työssä. Tutkitun tiedon hyödyntäminen auttaa selvittämään toimintaterapian kehittämistarpeita, mutta se liittyy myös ammatilliseen kehittymiseen ja elinikäiseen oppimiseen, joihin WFOT:n (World Federation of Occupational Therapists) ja Suomen toimintaterapeuttiliiton eettiset ohjeet ja periaatteetkin ohjaavat. (Harra, Heiskanen, Häggblom, Kanelisto & Karhula 2014; Suomen Toimintaterapeuttiliitto 2011; WFOT 2016.)

Projektimme oli koulutuksellinen työpaja Rovaniemen alueen toimintaterapeuteille ja sen aiheena oli multikontekstuaalinen lähestymistapa. Lähestymistapa on soveltuva asiakkaille, joilla neurologinen häiriö, kuten aivovamma, aivohalvaus, MS-tauti, lievä kognition häiriö tai Parkinsonin tauti vaikuttaa tiedon prosessointiin. Lähestymistavan periaatteita voidaan soveltaa erilaisiin asiakasryhmiin, joilla on toiminnanohjauksen haasteita ADHD:n (attention deficit / hyperactivity disorder), oppimisvaikeuksien tai skitsofrenian seurauksena. (Multicontext 2022.)

Projekti sai alkunsa opinnäytetyön tekijöiden kiinnostuksesta aihetta kohtaan, sekä tarpeesta syventää tietoutta toiminnallisesta kognitiosta ja multikontekstuaalisesta lähestymistavasta. Aiheen koettiin olevan ajankohtainen myös yhteiskunnallisesti. THL (2017) tutkimuksen mukaan joka kolmas 65-vuotias ilmoitti kärsivänsä muistioireista, vaikkei suurimmalla osalla ollut diagnosoitua muistisairautta. WHO (2017) mukaan lievästä kognition heikkenemisestä ilman dementiaa kärsii 16 % iäkkäistä. Puustjärven (2019) mukaan aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö, on yleinen neuropsykiatrisen sairaus. ADHD:n omaavilla ihmisillä on usein vaikeuksia toiminnanohjauksessa (Duodecim 2022). Butzbach ym. (2020) tutkimuksessa todetaan aikuisiän ADHD:n liittyvän kognition heikkenemiseen. Tutkimuksessa tulee myös esille, että usein ADHD-asiakkaat arvioivat omia kykyjään ja taitojaan paremmiksi, kuin ne todellisuudessa ovat. Tähän vaikuttavat osaltaan myös tietoisuus omista haasteista sekä niiden tunnistamisen vaikeus. Metakognitiivisella harjoittelulla voidaan vaikuttaa haasteiden parempaan tiedostamiseen ja tunnistamiseen.

Rovaniemen alueella käytännön työtä tekevät toimintaterapeutit ovat tuoneet yhteisissä keskusteluissa esille, miten paljon toimintaterapiassa on nykyään neuropsykiatrisesti oireilevia asiakkaita. Opinnäytetyön tekijät ovat huomanneet tämän saman ilmiön omien työharjoitteluidensa aikana, mikä loi tarvetta lisätä tietoa toiminnallisista kognitiivisista lähestymistavoista. Lähdimme suunnittelemaan toimintaterapeuteille suunnattua koulutuksellista työpajaa esiin nousseiden tarpeiden ja

toiveiden mukaisesti. Olimme yhteydessä Joan Togliaan ja saimme hänen suostumuksensa opin-
näytetyömme aiheelle (Toglia 2022). Opinnäytetyössämme hyödynsimme Joan Toglian ja Erin R.
Fosterin uusinta julkaisua *The Multicontext Approach To Cognitive Rehabilitation* (2021).

1.2 Projektin tavoitteet ja hyödynsaajat

Tavoitteiden tarkoituksena on kuvata muutosta hyödynsaajien tilassa tai toiminnassa. Tavoitteita
voi jakaa kahteen ryhmään: kehitystavoite ja välittömät tavoitteet. Välittömät tavoitteet kuvaavat
konkreettisia lopputuloksia ja kehitystavoite kuvaa pitkän aikavälin muutosvaikutusta tärkeimmän
hyödynsaajan kannalta. (Silfverberg 2007, 5–6, 38–39.) Koulutuksellisen työpajan tavoitteiden tuli
olla realistisia ja selkeitä.

Projektin **välittömänä tavoitteena** oli suunnitella ja toteuttaa koulutuksellinen työpaja Rovaniemen
alueella työskenteleville toimintaterapeuteille multikontekstuaaliseen lähestymistapaan liittyen.
Koulutuksellisessa työpajassa tavoitteena oli, että käytännön työtä tekevät toimintaterapeutit kiin-
nostuvat multikontekstuaalisesta lähestymistavasta. Lisäksi tavoitteenamme oli, että työpajaan
osallistujat osaavat kuvata multikontekstuaalisen lähestymistavan keskeiset käsitteet ja tunnistaa
työssään käyttämiään strategioita. **Kehitystavoitteet** kohdistuivat työpajaan osallistuvien toiminta-
terapeuttien ammatillisen osaamisen vahvistumiseen ja sen myötä toimintaterapian asiakkaisiin
sekä heidän läheisiinsä. Kehitystavoitteena oli, että työpajaan osallistuvat toimintaterapeutit kiin-
nostuvat multikontekstuaalisesta lähestymistavasta niin, että etsisivät tietoa perehtymällä tarkem-
min multicontext.net- sivuihin ja/tai tilaavat uusimman kirjan *The Multicontext Approach To Cogni-
tive Rehabilitation*. Mikäli he jatkossa käyttäisivät työskentelyn tukena lähestymistavan teoriaa, olisi
interventio näyttöön pohjautuvaa ja asiakkaan saama kuntoutus laadukasta.

Oma **oppimistavoitteemme** oli toimia asiantuntijan roolissa ja oman ymmärryksen syventäminen
toiminnallisesta kognitiosta ja multikontekstuaalisesta lähestymistavasta. Tavoitteena oli saada
myös kokemus työpajan suunnittelusta ja toteutuksesta.

Projektissa tehtävä työ johtaa siihen, että projektin **välittömät kohderyhmät** kykenevät projektilla
aikaansaadun paremman osaamisen ja parempien toimintapuitteiden kautta tuottamaan tuotteita
tai palveluita, joita **loppukäyttäjät**, eli asiakkaat ovat valmiita ostamaan. (Silfverberg 2007, 23).
Projektin välittömänä kohderyhmänä olivat Rovaniemen alueen toimintaterapeutit. Loppukäyttäjät
ovat työpajaan osallistuneiden toimintaterapeuttien asiakkaat sekä heidän lähiympäristönsä.

2 PROJEKTIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

2.1 Projektioorganisaatio

Projektioorganisaatio koostuu ohjausryhmästä, projektiryhmästä, tukiryhmästä ja projektipäälliköstä. Projektin käynnistyessä nimitään ohjausryhmä, joka valvoo projektin edistymistä ja arvioi sen tuloksia. Ohjausryhmä hyväksyy tavoitteet ja loppuraportin, sekä tukee projektipäällikköä suunnittelussa ja toteutuksessa. Projektipäällikön tehtävä on viedä projektia eteenpäin, kannustaa ja innostaa projektiryhmää. Projektiryhmän tarkoitus on tehdä käytännön työ, joka on välttämätöntä projektin etenemisen kannalta. Tukiryhmä puolestaan koostuu niistä ihmisistä, jotka voivat tukea projektityötä. He voivat olla asiantuntijoita, jotka auttavat ideoinnissa ja antavat neuvoja, mutta eivät suoranaisesti vaikuta työskentelyyn eikä heillä ole päätöksenteko-oikeutta. Mikäli projektiryhmän alaisuudessa toimisi työryhmiä, vastaisivat he toiminnastaan raportoimalla projektiryhmälle. (Silfverberg 2007, 98–99; Lööv 2002, 28–33.)

Ohjausryhmään kuuluivat Oulun ammattikorkeakoulun toimintaterapian tutkinto-ohjelman opettajat Annariika Anundi ja Maarit Virtanen. **Projektipäällikön** tehtävät jaoinme tasapuolisesti opinnäytetyön tekijöiden Marjut Herrasen ja Mari Kunnari kesken, jolloin olimme samalla myös **projektiryhmä**. Projektipäällikköinä johdimme omaa työtämme, seurasimme, arvioimme sekä tiedotimme ja esittelimme työtä ohjaaville opettajillemme eli ohjausryhmälle. Opinnäytetyömme **tukiryhmänä** toimivat vertaisarvioijat Laura Kainulainen ja Moonika Meriruoko.

KUVIO 1. Projektiorganisaatio

2.2 Projektin työvaiheet

Suunnitelma kertoo, mitä projektissa tehdään ja projektin aikatauluttamisella varmistetaan aikataulutavoitteessa pysyminen. Projektin tehtäviä jäsennetään siten, että se tukee projektiin liittyvää työn suunnittelua ja toteutuksen etenemistä. Tämä myös muodostaa projektille rakenteen. Projektille tehty työsuunnitelma tukee aikataulun suunnittelua. Projektin työvaiheisiin kuuluvat aiheeseen perehtyminen, projektin suunnittelu, työpajan suunnittelu, työpajan toteutus ja projektin päättäminen. (Jämsä & Manninen 2000, 28–29; Silfverberg 2007, 42–44.)

Ensimmäisenä työvaiheena oli **aiheeseen perehtyminen**, jonka aikana toteutui tuotekehittelyprosessin ensimmäinen vaihe; ongelman ja kehittämistarpeen tunnistaminen (Jämsä & Manninen 2000, 28–29). Tämä vaihe sisälsi tiedonhakua, tutkimuksiin ja kirjallisuuteen perehtymistä. Tutkimustietoa ja kirjallisuutta haettiin laaja-alaisesti kognitiivisesta kuntoutuksesta sekä kognitiivisista malleista ja lähestymistavoista toimintaterapiassa, neuropsykiatristen häiriöiden esiintyvyydestä ja vaikutuksesta toimintakykyyn, lisäksi tietoa haettiin kognitioon ja toiminnalliseen kognitioon liittyen. Tutkimukset käsittelivät useita eri asiakasryhmiä. Tämän vaiheen tuotoksena syntyi tietoperusta.

Projektisuunnitelma sisältää projektin tavoitteet, seurantamenetelmät, toteutusmallin, organisoimisen, karkean työsuunnitelman ja tuotokset. Tähän vaiheeseen kuuluu myös ideointivaihe, joka tarkoittaa ratkaisujen ja erilaisten vaihtoehtojen löytämistä. (Jämsä & Manninen 2000, 35; Silfverberg 2007, 36–38, 76–78.) **Projektin suunnitteluvaiheeseen** kuului projektisuunnitelman laatiminen, joka samalla toimi projektin johtamisen työkaluna. Projektisuunnitelmaan kirjattiin tietoperustan lisäksi projektille asetetut tavoitteet, päätehtävät, työpajan tavoitteet, laatukriteerit, aikataulutuksen ja riskianalyysin.

Työpajan suunnitteluvaihe sisältää luonnostelu- ja kehittälyvaiheen, jotka aloitetaan siinä vaiheessa, kun päätös tuotteesta on tehty. Luonnostelu perustuu asiakasanalyysiin ja muihin luonnostelua ohjaaviin näkökohtiin kuten toimintaympäristöön, säädöksiin ja ohjeisiin. (Jämsä & Manninen 2000, 43–44; Silfverberg 36–38.) Tähän vaiheeseen kuului materiaalin valmistaminen, diaesityksen rakentaminen, tarkan struktuurin luominen, kutsujen laatiminen, kutsujen lähettäminen ja työpajan testaaminen sekä listan tekeminen tarvittavista hankinnoista. Lisäksi suunnitteluvaiheeseen kuului työpajan tavoitteiden tarkentaminen ja palautejärjestelmän rakentaminen, jonka avulla pystyimme arvioimaan tavoitteiden saavuttamista. Työpajaa suunniteltiin laatukriteereiden ja teorian mukaisesti. Työpajaan osallistujilta oli tarkoitus kerätä palaute webropol-kyselyn (liitteet 3–9) avulla. Työpaja suunniteltiin pidettävän 19.8.2022 klo 8:15-12:15. Toiseksi mahdolliseksi päivämääräksi oli valikoitu 26.8.2022 klo 8:15-12:15.

Työpajan toteutukseen eli viimeistelyvaiheeseen kuuluivat materiaalin viimeistely, tilojen esivalmistelu, tarjoilujen hankkiminen ja valmistelu, työpajan toteuttaminen ja palautteen kerääminen työpajaan osallistuneilta toimintaterapeuteilta.

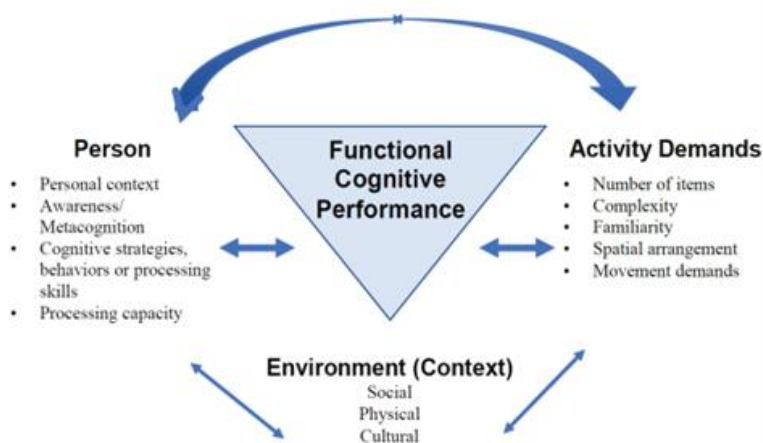
Projektin päättäminen sisälsi raportin kirjoittamisen, opinnäytetyön ja opinnäytetyöprosessin arvioimisen, opinnäytetyön esittämisen, kypsyysnäytteen ja lopulta opinnäytetyön julkaisemisen. Osa hyvin tehtyä projektisuunnitelmaa ovat seurannan, arvioinnin ja raportoinnin kuvaus (Silfverberg 2007, 38.). Päättämisen lopputuloksena syntyi **opinnäytetyöraportti**.

3 MULTIKONTEKSTUAALINEN LÄHESTYMISTAPA

3.1 Multikontekstuaalisen lähestymistavan kehityskulku

Multikontekstuaalinen lähestymistapa on alun perin kehitetty Yhdysvalloissa 1991 ja se perustuu toimintaterapeuttien Toglian ja Abreun (1987) aloittamalle työlle, jonka tarkoituksena oli integroida kasvatustieteen ja psykologian teorit toimintaterapiaan sopivaksi kuntoutujille, joilla aivovamman seurauksena oli vaikeuksia itsetiedostamisessa ja opitun siirtämisessä. Tuolloin ei ollut viitekehystä, joka olisi vastannut näihin haasteisiin. Metakognitiivisiin ja strategialähtöisiin menetelmiin ovat vaikuttaneet myös Michael Pressleyn ja hänen kollegoidensa tekemä työ kasvatustieteiden ja erityiskasvatuksen alueella. Pressleyn mukaan hyvä strategiaopetus on kokemuksellista, jolloin se antaa ihmiselle mahdollisuuden rakentaa sekä tunnistaa yksilöllisiä käytössä olevia strategioita. (Toglia & Foster 2021, 83.)

Multikontekstuaalinen lähestymistapa perustuu Dynaamiseen vuorovaikutukselliseen malliin (kuviokuva 3), minkä avulla voi tarkastella ja ymmärtää suoriutumisen taustalla, dynaamisesti toisiinsa vaikuttavia olosuhteita ja tiedonkäsittelytapoja. Tällöin näkökulma ei ole kognition häiriöissä, vaan ihmisen, ympäristön ja toiminnan välisessä dynaamisessa suhteessa. Malli luo pohjaa arvioinnille ja interventiolle, kun taasen multikontekstuaalinen lähestymistapa antaa tarkemmat puitteet interventioon. (Toglia 2011, 161; Toglia & Foster 2021, 50, 51, 61.)

KUVIO 2. Dynamic Interactional Model (Toglia & Foster 2021)

Multikontekstuaalisen lähestymistavan neljä päätavoitetta ovat optimoida kognitiivisten strategioiden käyttö, strategioiden siirtyminen ja yleistyminen erilaisissa ympäristöissä, lisätä itsetietoisuutta toiminnan aikana sekä vahvistaa kuntoutujan minäpystyvyyttä. Lähestymistapaa käytetään yleisesti asiakkaiden kanssa, joilla toiminnanohjauksen haasteet vaikuttavat päivittäiseen suoriutumiseen. (Toglia & Foster 2021, 79–81, 84–85, 177.) Tutkimustietoa multikontekstuaalisen lähestymistavan käytöstä eri-ikäisten ja erilaisten asiakasryhmien kuntoutuksessa löytyy. Se on yleisesti soveltuva silloin kun, haasteet kognitiivissa vaikuttavat suoriutumiseen tai oppimiseen. (Toglia 2018, 359; Yael & Goverover 2018, 58; Toglia & Foster 2021, 84, 87.)

1990-luvun alussa toimintaterapeuttisen kuntoutuksen painopisteenä oli korjaava lähestymistapa ja kuntoutuminen kohdistui yksittäisten kognitiivisten häiriöiden kuntoutukseen. Kuntoutuksessa käytettiin erilaisia pöytätason tehtäviä, työsarjoja tai tietokoneharjoittelua, joiden vaativuus luokiteltiin yksinkertaisesta monimutkaisempiin, jolloin taitoja arvioitiin standardoiduilla testeillä. Multikontekstuaalinen lähestymistapa toi erilaista näkökulmaa, koska siinä muutos kohdistettiin itsetietoisuuden lisäämiseen, toimintaan ja strategioiden käyttöön, jotta asiakas tulisi tietoiseksi siitä, mikä vaikuttaa suoriutumiseen ja miksi. (Toglia & Foster 2021, 83–84.)

Lähestymistavan kehityksen alkuaikoina 1990-luvulla erilaiset ympäristöt nähtiin tärkeänä opitun siirtymisen kannalta, ja käsitteenä ympäristöä sekä kontekstia käytettiin rinnakkain tai vaihtelevasti. Lähestymistavassa siirtymisen tuli olla osa oppimista ja sisältyä interventioon, eikä sitä tuolloinkaan nähty intervention lopputuloksena. Tänä päivänä strategioita harjoitellaan erilaisissa ympäristöissä, konteksteissa ja toiminnoissa. Oppimisen siirtyminen kuvataan horisontaalisella jatkumolla. (Toglia & Foster 2021, 85.)

Alkuaikoina painopiste oli enemmän siinä, kuinka opitaan tunnistamaan strategian käyttöä vaativat tilanteet. Nykyään painotetaan koko prosessia, jotta kuntoutuja oppii tunnistamaan omaan suoriutumiseen vaikuttavat haasteet ja ennakoimaan niitä. Käsitteenä itsetietoisuutta on laajennettu ja tietoisuus toiminnan aikana (online-awareness) korostuu. Myös metakognitiivisia tekniikoita on selkeytetty ja tarkennettu omaksi viitekehykseksi. (Toglia & Foster 2021, 85.)

3.2 Multikontekstuaalisen lähestymistavan keskeiset käsitteet

Toiminnanohjaus (executive function) on monitahoinen ilmiö ja yläkäsite useammille toiminnanohjaukseen liittyville kognitiivisille taidoille, jotka säätelevät ja ohjaavat tiedonkäsittelyprosesseja. Multikontekstuaalisessa lähestymistavassa toiminnanohjauksen osa-alueet ovat työmuisti, initiaatio, inhibitio ja joustavuus. Toiminnanohjauksen haasteet näyttäytyvät useimmiten vaikeutena toimia tavoitteellisesti. Toiminnanohjaus ei ole pelkästään suunnittelua ja ongelmanratkaisua. Siihen sisältyy myös organisointi, päätöksien tekeminen ja tiedostaminen oikeanaikaisesta tekemisestä. Toiminnanohjaukseen kuuluu myös tiedostaminen ympärillä tapahtuvista asioista ja kyky vastata tai olla vastaamatta ympäristön ärsykeisiin. Toiminnanohjauksella on merkittävä rooli etenkin IADL-toiminnoista, eivätkä haasteet toiminnassa aina näyttäyty rutiinomaisissa päivittäisissä tilanteissa. Haasteet tällä alueella ovat yhteydessä ikäihmisten aivohalvaus- sekä kaatumisriskiin, lisääntyneeseen laitoshoitoon ja lääkityksen hallinnan vaikeuteen. Heikentyneet toiminnanohjauksen kyvyt voivat vaikuttaa negatiivisesti ihmisen käyttäytymiseen ja hallinnantunteeseen sekä aktiivisuuteen, jolloin vaikutukset näkyvät tunnesäätelyssä, terveydessä ja kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa. (Toglia & Foster 2021, 3–4,11, 28; Stroke Association 2018, 7; Hämäläinen 2015; Muzio, Oksanen, Luoma, Kimmelma-Paajanen & Ruohonen 2010.)

Neurokehityksellisen häiriön omaaville lapsille suunnattuihin interventioihin on suositeltavaa sisällyttää metakognitiivinen harjoittelu, jonka avulla lapsen on mahdollista tulla tietoiseksi toiminnastaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Tietoisuus toiminnanohjauksen vaikutuksista suoriutumiseen on usein puutteellinen lapsilla ja nuorilla, joilla ADHD. Useat tutkimukset osoittavat, että kyseiseen ryhmään kuuluvat asiakkaat yliarvioivat omia kykyjään. Myös aivovamman saaneilla lapsilla ja nuorilla, on tutkimusten mukaan parempi tietoisuus fyysisistä vammoistaan, kuin haasteista, jotka liittyvät toiminnanohjaukseen. Toiminnanohjauksella on merkittäviä vaikutuksia lasten ja nuorten suoriutumiseen ja toiminnalliseen identiteettiin. Kognitiivisia lähestymistapoja on suositeltavaa käyttää lasten ja nuorten kuntoutumisessa, ja ne liittyvät usein toiminnanohjauksen taitojen vahvistamiseen, strategioiden käyttämiseen, tietoisuuden lisääntymiseen sekä ympäristön muokkaamiseen. Kognitiivisten strategioiden käyttämisellä voidaan myötävaikuttaa oppimiseen sekä suoriutumiseen eri ikäisillä, eri asiakasryhmissä. (Maeir, A. & Toglia 2018, 148–149; Cermak 2018, 193; Josman, N. & Rosenblum 2018, S. 282; Toglia 2018, 359.)

Metakognitio on olennainen osa multikonktextuaalista lähestymistapaa. Interventio, joka painottaa metakognitiivista harjoittelua auttaa kuntoutujaa ymmärtämään omaa oppimistaan ja ajatteluaan. Kuntoutujan oma aktiivinen rooli kuntoutumisessa korostuu ja keskeistä ei ole se, että saavutaanko toiminnan aikana tietty tavoite, vaan kyse on oppimisen prosessista. Metakognitiivinen harjoittelu keskittyy siihen, millä tavalla kuntoutuja aikoo suoriutua ja seurata ja kontrolloida omaa suoriutumistaan. (Toglia & Foster 2021, 23, 121–124; AOTA 2021; AOTA 2019, 5.)

Fosterin ym. (2007) tutkimukseen osallistui 20 aivovaurion saanutta kuntoutujaa. Osallistujat jaettiin kontrolliryhmään ja interventioryhmään. Interventioryhmässä käytettiin suunnitelmallista metakognitiivista harjoittelua ennen ja jälkeen toiminnan ja kyseinen ryhmä paransi merkittävästi suoriutumista IADL-toiminnoissa. Myös itsesäätelykyky interventioryhmän kohdalla parani. (Foster, Goverover, Toglia 2007.) Parkinsonin tautia sairastavien osalta tehty tutkimus tukee multikonktextuaalisen lähestymistavan käyttöä. Muutokset toiminnallisuudessa ja tyytyväisyydessä COPM:lla mitattuna olivat merkittäviä. (Foster, Toglia & Spence 2017.)

Kognitiiviset strategiat ovat olennainen osa ihmisten elämää. Niiden avulla ihminen kykenee muokattamaan omaa toimintaansa ja suoriutumaan erilaisista tilanteista. Multikonktextuaalisessa lähestymistavassa kognitiiviset strategiat ovat luontainen osa oppimista, kognitiota ja suoriutumista. Ne sisältävät mielen työkaluja ja taktiikoita, joiden avulla tiedonkäsittelyä voidaan syventää ja suoriutumista vahvistaa, mutta myös oppia havainnoimaan ja säätelemään omaa toimintaa. Kognitiiviset strategiat sisältyvät kaikkeen toimintaan, missä käytämme ajattelua, ongelmanratkaisukykyä ja suunnittelua. (Toglia & Foster 2021, 90–91; Nygård, Ryd, Astell, Nedlund, Boger, Leinonen, Issakainen & Lund 2021; Toglia, Rodger & Polatajko 2012, 226–227.)

Strategioiden valintaan vaikuttavat kuntoutujan kyvyt, suoriutumisen haasteet ja tavoitteet. Strategiaa käytetään useissa eri tehtävissä, tilanteissa ja ympäristöissä, jolloin asiakas oppii käyttämään, eli siirtämään ja yleistämään sen käyttöä. Strategiaperustainen interventio vaatii toimintaterapeutilta kykyä analysoida strategioiden käyttöä. Toimintaterapeuteilla on merkittävä rooli strategioiden tunnistamisessa ja asiakkaan toiminnallisuuden edistämässä. Interventio vaatii suunnitelmallisuutta, aikaa, harjoittelua sekä yhteistyötä ja luottamusta kuntoutujan kanssa. (Toglia & Foster 2021, 92–93, 101, 106; Toglia, Rodger & Polatajko 2012.)

Jaywant, Steinberg, Lee & Toglian (2020) tutkimuksessa aivovamman saaneille, akuutissa laitostuntoutuksessa olevalle kahdeksalle kuntoutujalle toteutettiin Multikontekstuaalisen lähestymistavan mukaista toimintaterapiaa viitenä päivänä viikossa, 35–45 minuuttia kerrallaan. Kuntoutujat pitivät lähestymistapaa erittäin tyydyttävänä ja sitouttavana. Tutkimustulokset osoittivat parannusta itsetietoisuudessa, toiminnanohjauksessa ja strategioiden käyttämisessä. Relevanteilla toiminoilla, sekä arkeen sidotuilla tavoitteilla oli tärkeä merkitys kuntoutujille. Kuntoutujat alkoivat tunnistaa haasteita, jotka vaikuttivat suoriutumiseen, jolloin myös strategioiden käytön tärkeys korostui. Toglian, Johnston & Goveroverin (2010) toteuttamassa tutkimuksessa, 44:lle aivovamman saaneella, toiminnanohjauksen häiriöitä omaavalla kuntoutujalla, havaittiin positiivisia muutoksia toiminnallisuudessa, strategioiden käytössä erilaisissa tilanteissa sekä itsesääätelyssä.

Jotta opitut strategiat olisivat hyödyllisiä, tulisi niiden siirtyä (transfer) ja yleistyä (generalization) arkeen, jokapäiväiseen elämään. Multikontekstuaalisessa lähestymistavassa opitun siirtyminen ja yleistyminen rakennetaan horisontaalisen jatkumon avulla, jonka avulla varmistetaan, että kuntoutuja on oppinut käyttämään strategioita erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Tutkimusten mukaan yleistymistä ja opitun siirtymistä edesauttavat olosuhteet, joissa strategian käyttöä harjoitellaan erilaisissa, monipuolisissa tilanteissa. (Toglia & Foster 2021, 108–109, 156–158, 107–114; Bottiroli, Cavallini, Dunlosky, Vecchi & Hertzog 2017; Sala, Aksayli, Tatlidil, Tatsumi, Gondo & Gobet 2019.)

Multikontekstuaalisessa lähestymistavassa oppiminen perustuu vuorovaikutukseen. Lähestymistapa ja **terapeuttinen vuorovaikutus** ovat keinoja vaikuttaa kuntoutujan tiedonkäsittelyyn ja oppimiseen. Toimintaterapeutti tukee kuntoutujaa, jotta hän voi muodostaa sopivia strategioita, arvioida omaa suoriutumistaan ja luoda yhteyksiä erilaisten tilanteiden välille. Kuntoutujan on tällöin mahdollista opetella uudenlaisia lähestymistapoja, säädellä omaa toimintaa ja käyttää strategista ajattelua erilaisissa tilanteissa itsenäisemmin. (Toglia & Foster 2021, 124–125, 127; Katz & Toglian 2018, 370–372.)

Vuorovaikutuksessa keskeistä on rohkaista kuntoutujaa miettimään kokemusten samankaltaisuutta ja vertailemaan niitä. Kuntoutujaa tulee ohjata huomioimaan mahdolliset haasteet toiminnassa ja pohtimaan strategioiden toimivuutta jokaisella terapiakerralla. Luottamuksen ja turvallisuuden tunne on tärkeää, ja terapeutin on tärkeää uskoa muutokseen sekä asiakkaan kykyihin. Kuntoutujan on tärkeää saada positiivisia kokemuksia ja onnistumisia, koska niillä on merkittävä vaikutus omaan pystyvyyden ja tehokkuuden tunteeseen. (Toglia & Foster 2021, 125–129.)

Kuntoutumisessa käytetään jokapäiväisiä toimintoja. Toiminnallisesti relevanttien materiaalien käyttäminen, joilla on yhtäläisyyksiä jokapäiväisten tilanteiden kanssa, lisää strategian siirtymisen todennäköisyyttä todelliseen toimintaan. Kun käytetään arjen toimintoja ja materiaaleja, on tällä sitoutumista ja motivaatiota lisäävä vaikutus kuntoutumisessa. Asiakas näkee harjoittelun merkityksen ja arvon suhteessa todelliseen arkipäivän toimintaan. Jotta strategioiden käyttö olisi tehokasta, motivoivaa ja tukisi käsitystä omasta pystyvyydestä (self-efficacy), tulee käytettävien toimintojen olla optimaalisessa tasolla haastavuuden suhteen. Oikean tasoiset tehtävät tarjoavat positiivisia kokemuksia strategioiden tehokkaasta käytöstä. (Togliola & Foster 2021, 111.)

4 TYÖPAJAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

4.1 Työpajan laatukriteerit

Sosiaali- ja terveysalalla on paljon tilanteita, joissa informaatio välittyy kahdenkeskisessä tai ryhmätilanteessa puheen välityksellä. Tällaisia tilanteita ovat asiakastilanteet, joihin kuuluu neuvontaa ja ohjausta, mutta myös ammattikunnan kouluttamiseen liittyvät tilanteet. Tilaisuuden kertaluonteisuuden vuoksi on tärkeää huomioida, mitä tiedonvälitystilanteessa tapahtuu ja ymmärtää kuinka ainutkertainen kokemus on osallistujille. Laatuun vaikuttavat kohderyhmä, tuotteen asiasisältö, asiantuntijatieto, toimintaympäristö, rahoitusvaihtoehdot, arvot ja periaatteet, säädökset ja ohjeet, sidosryhmät ja palveluiden tuottajat. Nämä osa-alueet huomioiden taataan tuotteen laadukkuus. (Jämsä & Manninen 2000, 43, 65, 127–128.) Työpajan laatukriteereiksi valikoitui toiminnallisuus, näyttöön perustuvuus ja selkeys.

Työpajan ensimmäisenä laatukriteerinä oli **toiminnallisuus**, joka on sisällytetty alan teorioihin ja viitekehyksiin. Multikontekstuaalisessa lähestymistavassa toiminnallisuus on ydintä, jonka seurauksena asiakas oppii tunnistamaan omaan toimintaan vaikuttavia tekijöitä sekä ratkaisemaan toiminnallisuuteen liittyviä haasteita erilaisissa tilanteissa, oman kokemuksen, toiminnan avulla. Finlayn (1993) mukaan tarkoituksenmukainen toiminta on huolellisesti valittu, suunniteltu ja arvioitu. Toiminnan tulisi ensisijaisesti olla merkityksellistä ryhmään osallistujille, mutta siihen vaikuttavat myös ympäristö ja käytettävissä olevat resurssit. (Suomen Toimintaterapeuttiliitto 2017, 10; Togliola & Foster 2021, 80; Finlay 1993, 90, 98.) Työpajassa toiminnallisuus näkyi pienryhmätyökentelynä, jonka myötä osallistujat itse tuottivat materiaalia. Tämä tarjosi osallistujille mahdollisuuden tunnistaa omaa ammatillista osaamistaan, sekä mahdollisuuden sisäistää paremmin opeteltavaa asiaa. Osallistujat jaettiin pienryhmiin sen mukaisesti, minkä asiakasryhmän kanssa he työskentelivät. Tämän koettiin auttavan toimintaterapeutteja paremmin hahmottamaan, sekä ymmärtämään, työpajassa käsiteltävän lähestymistavan käyttämistä omassa työssään.

Toisena laatukriteerinä oli **näyttöön perustuvuus**. Toimintaterapia on näyttöön perustuvaa ammatillista toimintaa ja terapeuttista harkintaa, jossa yhdistyvät kriittinen tutkimustulosten tarkastelu ja niiden yhdistäminen asiakkaan tilanteeseen hänen tarpeisiinsa sopivalla tavalla. Näyttöön perustuva käytäntö on lähestymistapa, jonka avulla ammattilainen päätelee ja harkitsee, millä tavalla

tutkimustieto on sovellettavissa yksittäiseen asiakastapaukseen. Näyttöön perustuvuuteen liittyvät myös taloudelliset ja kustannustehokkaat näkökulmat ja niiden tunnistaminen, jotta kuntoutus olisi kannattavaa, vaikuttavaa ja laadukasta. Näyttöön perustuva käytäntö ohjaa valitsemaan vaikuttavia työmenetelmiä ja interventioita asiakkaan parhaaksi. (AOTA 2021; Wressle & Samuelsson 2014; Borg & Korteniemi 2008, 9–10; Bennet & Bennet 2000, 171–172.) Näyttöön perustuvuus oli tärkeä osa työpajan laatua, jonka avulla työpajaan osallistuvat toimintaterapeutit voivat jatkossa perustella Multikontekstuaalisen lähestymistavan käyttöä työssään. Työpajassa välitetty tieto, kuten myös opinnäytetyön tietoperusta, ovat toimintaterapeuttien teoriaa, joiden kautta näyttöön perustuvuutta tuotiin esille. Työpajan materiaaleissa hyödynsimme uusinta tutkimustietoa.

Kolmantena laatukriteerinä oli **selkeys**. Useat sosiaali- ja terveysalan tuotteet ovat kehitetty välittämään tietoa asiakkaalle, henkilökunnalle ja yhteistyötahoille. Sisältö tulisi pyrkiä esittämään tai kertomaan täsmällisesti, ymmärrettävästi ja vastaanottajan tiedontarve huomioiden. Työpajan vaiheet, aikataulu sekä ympäristö on hyvä suunnitella etukäteen. Tekstin tulisi olla asiatyylisiä ja ulkoasun tulee olla selkeä ja jäsenelty. (Jämsä & Manninen 2000, 54, 65–66.) Yksittäisen ryhmäkerran rakenne muodostuu Finlayn ryhmärakenteen mukaan, jonka struktuuri koostuu seuraavista osuuksista: orientaatio, virittäytyminen, toiminta, jakaminen, yhteenveto ja lopetus (Finlay 2001, 104). Työpajan struktuuri ja aikatauluttaminen suunniteltiin selkeyttämään koulutuksen kulkua. Selkeällä vastuun- ja työnjaolla varmistettiin suunnitelmassa sekä aikataulussa pysyminen. Kutsu ja käytettävä materiaali suunniteltiin ulkoasultaan ja kieleltään selkeäksi. Diaesityksissä ja kirjallisessa materiaalissa kiinnitettiin huomiota yhdenmukaisuuteen ja kontrasteihin.

4.2 Työpajan luonnostelu ja kehittäminen

Työpajan suunnittelu sisälsi **luonnostelu- ja kehittämissivun** ja ennen näitä vaiheita, päätös työpajasta oli tehty. Suunnittelu alkoi kesäkuussa 2022 projektisuunnitelman valmistumisen jälkeen. Tällöin syntyi työpajan sisältö, materiaalipaketit, diaesitykset, aikataulut, palautekysely sekä kutsu Rovaniemen alueen toimintaterapeuteille. **Luonnostelun** aikana tuli miettiä, miten työpajassa käsiteltävä aihe rajataan, jotta selkeys ja ymmärrettävyys asiassa säilyisi. Työpajan alussa esitettävä tietoisuus käsiteltävään aiheeseen rakentui diaesitykseksi. Tietoisuus sisälsi taustatietoa multikontekstuaalisesta lähestymistavasta, pääperiaatteista sekä soveltuvuudesta. Yhteisen keskustelun aikana käytettävä diaesitys rakentui multikontekstuaalisen lähestymistavan keskeisten kä-

sitteiden ympärille, joiden käsittely etenisi vaiheittain. Työpajan kulku ja ohjeistukset tehtäviin sisältyivät sekä diaesitykseen, että paperiseen materiaalipakettiin. Työpaja suunniteltiin toteutettavaksi lähitoteutuksena ja toteutuspaikaksi valikoitui saatavuuden ja sijainnin perusteella Rovaniemen kuntoutuksen kokoustila.

Motivaatio nähdään keskeisessä asemassa oppimisen ja kehittymisen suhteen. Motivaatio opittavaa asiaa kohtaan on sitä korkeampi, mitä enemmän koetaan, että uudelle tiedolle ja taidolle on tarvetta (Kupias & Peltola 2019, 51, 78). Työpajan kutsu (liite 2) sisälsi ennakkotietoa aiheesta ja viittauksen multikontekstuaaliseen lähestymistapaan liittyvästä sivustosta (www.multicontext.net), johon osallistujia pyydettiin tutustumaan ennen työpajaa. Ilmoittautumisen yhteydessä osallistujia pyydettiin vastaamaan kolmeen kysymykseen, jotka osoittivat osallistujien tarpeet opeteltavasta asiasta.

Työpajan suunnitteluvaiheessa pedagogisten ratkaisujen miettiminen oli tärkeää, koska ne lisäisivät työpajaan osallistuvien toimintaterapeuttien oppimista. Vaihe sisälsi työpajan tavoitteiden määrittämisen ja työpajan suunnittelua ohjasivat näiden lisäksi teoriaperusta, laatukriteerit sekä osallistuvien toimintaterapeuttien ennakkoon lähettämät odotukset/toiveet. Työpajan suunnitteluun sisältyi myös suunnitelma selkeästä työnjaosta ja vastuista. Työpajan tavoitteiden sekä laatukriteerien arvioimiseksi syntyi sähköinen palautekysely, struktuuri työpajassa havainnoitavista asioista sekä itsearviointista. Palautekyselyyn vastaaminen suunniteltiin tapahtuvaksi sähköpostin kautta heti työpajan loputtua.

Oppiminen vaatii aikaa etenkin silloin, kun käydään paljon asioita läpi lyhyessä ajassa. Opeteltavaa tietoa peilataan jo olemassa olevaan, johon vaikuttavat aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kokemukset. Henkilökohtaisella tasolla oppiminen voi keskittyä johonkin yhteen osa-alueeseen esimerkiksi työvälineeseen tai kokonaisvaltaisemmin työntekijöihin, tiimeihin ja organisaatioihin. Oppimiseen vaikuttavat henkilö itse, hänen motivaationsa ja oppimistaitonsa, sekä ympärillä oleva ympäristö, oppimisympäristö. (Kupias & Peltola 2019, 4, 8, 44.) Pienryhmätyöskentely valikoitui aiheen käsittelyn kannalta työtavaksi, jonka myötä myös kokemusten jakaminen tukisi asian opettelemista. Ryhmänjako ja pienryhmän koko suunniteltiin sen mukaan, millaisen asiakasryhmän kanssa osallistujat työskentelivät. Pienryhmille tuotettiin kolme erilaista materiaalipakettia, jotka sisälsivät asiakasesimerkit lapsesta, aikuisesta ja iäkkäästä. Materiaalipaketteihin sisältyi myös tietoa keskeisistä käsitteistä sekä osio, johon osallistujat tuottaisivat sisältöä kirjoittaen, asiakasesimerkkien avulla. Konstruktivistinen oppimiskäsitys yhdessä teoriaperustan kanssa ohjasivat pienryhmätyöskentelyyn

ja materiaalien suunnittelua. Kupias & Peltola (2019, 140) mukaan konstruktivisessa oppimisnäkemyksessä oppiminen nähdään aktiivisena tiedonrakentamisena. Oppijan aikaisemmat tiedot, käsitteet ja kokemukset opittavasta asiasta säätelevät sitä, mitä asiasta halutaan havaita ja miten opittavaa asiaa tulkitaan. Tarkoituksena on toiminnan kehittyminen, jossa nähdään tärkeänä jonkin asian oppiminen, eikä niinkään se, kuinka paljon on opittu. Itseohjautuvuus ja kyky tarkastella omaa toimintaa ovat osa konstruktivista oppimiskäsitystä, jotka ovat opeteltavissa olevia asioita.

Uutta tietoa opeteltaessa aivotyö vaatii taukoja vähintään 2–4 tunnin välein (Kupias & Peltola 2019, 51). Työpaja suunniteltiin neljän tunnin mittaiseksi, johon sisältyi yksi tauko, jotta työskentely ei kävisi liian raskaaksi. Tauko suunniteltiin pidettäväksi puolesta välissä työpajaa. Osallistujien mielenkiinnon ylläpitämiseksi taukojen lisäksi työskentelyyn suunniteltiin vaihtelua pienryhmätyöskentelyn sekä yhteisen keskustelun avulla. Pienryhmätyöskentely ja yhteinen työskentely vuorottelisivat ja eteneminen sekä ohjeistus oli selkeästi rakennettu materiaaleihin.

Kehittelyvaiheessa muokattiin työpajaan suunniteltuja asiakasesimerkkejä. Valmiiksi mietityt asiakasesimerkit muokattiin käsiteltävän aiheen ympärille. Työpajaan osallistuville toimintaterapeuteille annettiin mahdollisuus miettiä käsiteltäviä aiheita omien asiakkaiden kautta. Tämän ajateltiin lisäävän ajatusten ja kokemusten vaihtamista työpajan aikana. Osallistujien ajateltiin sisäistävän paremmin käsiteltävä aihe, kun heille annetaan mahdollisuus miettiä asioita käytännön työn kautta. Työpajassa osallistujat pohtivat Strategia osuudessa, millaisia strategioita itse käyttävät työssään tai työn ulkopuolella. Tämän jälkeen tuli pohtia, millaisia strategioita toimintaterapeutit ovat käyttäneet asiakkaiden kanssa. Metakognitiivisen harjoittelun osuudessa työpajaan osallistuneet toimintaterapeutit miettivät omien asiakkaiden kautta, millä tavoin ovat lisänneet asiakkaiden itsetietoisuutta, sekä millaisia keinoja itsearviointissa on asiakkaiden kanssa käytetty. Yleistymisen ja siirtymisen osuudessa toimintaterapeuttien tuli valita yksi asiakas, kenen kohdalla tuli miettiä, miten jonkun tietyn strategian yleistymistä ja siirtymistä voisi lähteä harjoittelemaan. Työstämisen vaiheessa tuli miettiä millaisissa toiminnoissa ja ympäristöissä harjoittelua tehtäisiin.

4.3 Työpajan toteutus

Työpajan toteutui elokuussa 2022. Toteutus vaiheessa pidettiin Rovaniemen alueen toimintaterapeuteille koulutuksellinen työpaja perjantaina 19.8.2022 klo 8.15–12.00. Työpaja pidettiin etäyhteydellä alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen. Koulutukseen osallistuivat kaikki 11 ilmoittautunutta

toimintaterapeutia nopeasta muutoksesta huolimatta. Alkuperäinen tarkoitus oli toteuttaa työpaja lähitoteutuksena, mutta koulutusta edeltävänä päivänä toinen opinnäytetyöntekijöistä sairastui. Tätä ei ollut osattu ottaa huomioon. Työpajaa edeltävänä iltana tehtiin viimehetken muutoksen, ja siirrettiin lähikoulutus verkkoon etäyhteydellä toteutettavaksi. Osallistujille laitettiin sekä sähköposti että tekstiviesti, työpajan siirtämisestä etäyhteydelle. Etätyöskentelyalustaksi valittiin Teamsin, jonne rakentui omat pienryhmähuoneet ja tarvittavat materiaalit. Diaesitykset sekä materiaali muokattiin uudelleen muotoon, joka palvelisi etätoteutusta.

Työpajan aiottuna aloittamisajankohtana osallistujat eivät päässeet kirjautumaan Teams alustalle. Tarkistuksista ja varmistuksista huolimatta osallistujista suurin osa ei päässyt kirjautumaan sisään. Ongelmien vuoksi siirryttiin Meet- kokoukseen, minne pääsivät kaikki osallistujat kirjautumaan. Työpaja alkoi noin 30 minuuttia myöhässä teknisten vaikeuksien vuoksi. Nopean Meet-kokoukseen vaihdon jälkeen aloitettiin työpaja esittäytymisellä. Käytiin läpi, keitä paikalla on, missä osallistuja työskentelee ja minkä asiakasryhmän parissa tekee käytännön työtä. Tämän jälkeen aloitettiin aiheeseen tutustuminen käymällä läpi diasarja. Alustuksen aikana toinen työpajan ohjaajista latsi sähköistä materiaalia osallistujien sähköposteihin, jotta pienryhmätyöskentelyn aikana jokaisella osallistujalla olisi materiaalit käytettävissä. Aikataulullisten ongelmien vuoksi iso osa tutkimuksista jäi käymättä. Osallistujat jaettiin Meetissä työhuoneisiin ryhmätyön ajaksi. Asiantuntijat kävivät kuuntelemassa työhuoneissa ryhmätyön etenemistä. Työpajassa edettiin vaihteittain yksi aihealue kerrallaan: Strategiat, metakognitiivinen harjoittelu, yleistyminen ja siirtyminen. Jokaisen osion jälkeen käytiin yhteinen keskustelu ja töiden purku. Osallistujat kirjoittivat jokaisessa työvaiheessa sisältöä, jonka jakoivat yhteisen keskustelun aikana. Työpajan lopuksi jokaiselle osallistujalle lähetettiin palautekyselyn (LIITE 3) linkki sähköpostiin. Linkki jaettiin myös Meetissä yhteiseen chat-keskusteluun. Tietoisku sekä työpajassa osallistujien tuottama materiaali lähetettiin osallistujille jälkikäteen.

5 PROJEKTIN ARVIOINTI

5.1 Projektin työvaiheiden toteutumisen arviointi

Ensimmäisenä projektin työvaiheena oli **aiheeseen perehtyminen**. Aiheeseen perehtyminen aloitettiin joulukuussa 2021. Tietoa etsittiin tutkimuksista, kirjallisuudesta sekä omissa opinnoissa eteen tulleista materiaaleista, jotka liittyivät tiedonprosessointiin, dynaamisen vuorovaikutuksen malliin sekä multikontekstuaaliseen lähestymistapaan. Aiheen rajaaminen oli haastavaa. Opinnäytetyössä haluttiin perehtyä kognitiivisiin lähestymistapoihin toimintaterapiassa. Tutkimuksia, artikkeleita ja kirjallisuutta oli luettava tarkasti ja kriittisesti, jotta voitiin varmistua näiden vastaavan haluttuun tietoon. Aluksi haettiin hyvin laaja-alaisesti tietoa kognitiivisesta kuntoutuksesta ja erilaisista käytännön työn malleista toimintaterapian kontekstissa. Aiheen tarkemmassa rajaamisessa auttoivat ohjaavat opettajat, jonka jälkeen tietoperustaa oli helpompi kasata. Tutkimuksia löytyi paljon, joissa oli keskitytty vain tiettyyn asiakasryhmään. Tiedonhaun yhteydessä huomattiin, miten vähän suomenkielistä tietoa on saatavilla. Lopullinen tietoperusta koottiin maaliskuuhun 2021 mennessä, joka oli muuttunut alkuperäisestä suunnitelmasta. Opinnäytetyössä päätettiin keskittyä multikontekstuaaliseen lähestymistapaan.

Projektisuunnitelma aloitettiin huhtikuussa 2022. Projektisuunnitelmaan kirjattiin tarkasti projektin tavoitteet, eri vaiheet sekä aikataulu, joiden mukaan projektissa edetään. Projektisuunnitelmaa tarkennettiin useita kertoja työvaiheen aikana. Tarkasti tehdystä projektisuunnitelmasta oli helppo seurata projektin etenemistä. Projektisuunnitelma oli valmis kesäkuussa 2022.

Työpajan suunnittelu aloitettiin kesäkuussa 2022. Hyvin tehty suunnitelma auttoi siirtämään nopealla aikataululla **työpajan toteutuksen** etäyhteydelle. Huolella valmisteltu materiaali, diasarjat sekä valmis aikataulu auttoivat jäsentämään työskentelyn etäyhteyden päähän. Materiaalien valmistaminen syntyi melko joustavasti. Ensimmäiset versiot oli mietitty valmiiden asiakasesimerkkien ympärille. Valmiit asiakasesimerkit poistettiin ja työskentelymateriaali muokattiin keskittymään keskeisten käsitteiden ympärille. Tämän työskentelytavan ajateltiin antavan enemmän mahdollisuutta osallistujien linkittää omaa käytännötyötään työpajaan. Näin tarjottiin työpajaan osallistuville toimintaterapeuteille mahdollisuus ajatella opeteltavaa asiaa oman käytännön työn kautta. Työpajan

toteutuksessa onnistuttiin hyvin, nopeasta muutoksesta huolimatta. Ryhmätyöskentelyssä käytettävään materiaaliin tehdyt muutokset koettiin toimivaksi, etenkin etätyöpajassa. Työpajaa suunniteltaessa koettiin, että riskejä olisi tullut miettiä tarkemmin esimerkiksi sairastumisen suhteen.

Projektin päättäminen käynnistyi työpajan toteuttamisen jälkeen elokuussa 2022. Projektin päättämisen vaiheeseen kuului projektin tavoitteiden saavuttamisen arviointi, opinnäytetyöraportin kirjoittaminen, opinnäytetyön esittäminen ja opinnäytetyön arvioiminen. Lisäksi projektin päättämiseen kuuluvat kypsyysnäytteet tekeminen ja opinnäytetyön julkaisu. Tarkasti ja huolellisesti tehty projektisuunnitelma auttoi opinnäytetyöraportin kirjoittamisessa.

5.2 Projektin laatuksiteereiden saavuttamisen arviointi

Työpajan laatuksiteereinä olivat toiminnallisuus, näyttöön perustuvuus ja selkeys. Selkeyteen liittyvät työpajassa käytetyt termit, ohjeistus (kielen selkeys) ja työskentelytapa. Vastaajia oli 7 ja vastausten perusteella kuusi vastaajista piti toteutusta selkeänä ja yksi hieman epäselvänä. Näiden lisäksi arvioitiin aikataulutusta. Työvaiheiden ajan riittävyttä sekä yleiselle keskustelulle varatun ajan riittävyttä arvioitiin asteikolla 1–5. Vaikka työpajan toteutukseen tehtiin viime hetken muutoksia ja materiaalia jouduttiin työstämään sähköiseen muotoon, koettiin alkuperäiset diat helposti muokattaviksi ja soveltuvan etäyhteydellä toteutettavaan työpajaan. Itsearviointin ja yhteisen reflektointin avulla huomattiin, että selkeyteen vaikuttivat muutokset aikataulussa, joka johtuivat pääasiassa teknisistä ongelmista. Ennalta-arvaamattoman tilanteen edessä täytyi muokata suunnitelmaa ja opetella käyttämään myös vähemmän tuttua työskentelyalustaa. Tämä vaikutti osittain työpajan sujuvuuteen sekä aikataulutukseen, minkä vuoksi alustusosio ei sujunut suunnitelman mukaisesti. Myös käytettävä materiaali, johon osallistujat laittoivat muistiinpanoja tuli lähettää erikseen sähköpostilla, koska se ei ollut valmiina työskentelyalustalla muutoksen vuoksi.

Työpajan toiminnallisuutta koskevaan kysymykseen *”Miten arvioisit työpajan toiminnallisuutta (työpajan toiminnallisuus tuki työpajassa käsiteltävää aihetta)”* vastasi 7 osallistujaa asteikolla 1–5. Vastaajista kuusi oli samaa mieltä siitä, että pienryhmätyöskentely tuki aiheen käsittelyä ja yksi vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä. Itsearviointin ja yhteisen reflektointin pohjalta koettiin, että vaihteittain työskentely pienemmissä ja isommissa ryhmissä oli toimivaa, mutta ryhmien kokoonpanoja olisi pitänyt miettiä tarkemmin, koska ne eivät nyt jakautuneet tasan. Pienryhmähuoneet olisi

voineet olla määrältään pienempiä, jolloin keskustelua olisi mahdollisesti tullut vielä monipuolisemmin. Asiantuntijoiden vieraillessa pienryhmähuoneissa, havainnoitiin, että tietyt osallistujat olivat aktiivisia sekä pienryhmätyöskentelyssä että yhteisessä keskustelussa. Vaiheittain eteneminen ja sisällön pilkkominen osiin, sekä aiheiden käsitteleminen pienemmällä ryhmällä, koettiin antavan mahdollisuutta yhteiselle keskustelulle ja kokemusten jakamiselle. Konstruktivistinen oppimiskäsitys tuli tässä hyvin esiin; osallistujat tuottivat itse aktiivisesti tietoa ja olivat vastuussa omasta oppimisestaan. Työpajoissa valmistuneet materiaalit lähetettiin osallistujille sähköpostitse kootussa muodossa tietosuoja huomioiden.

Näyttöön perustuvuutta arvioitiin asteikolla 1–5 kahdella väittämällä. *”Aiheeseen liittyvää teoriataustaa tuotiin selkeästi esille”* ja *”työpajassa tuotiin aiheeseen liittyen uusinta tutkimustietoa selkeästi esille”*. Osallistujista 8 vastasi kumpaankin kysymykseen. Itsearvioinnin ja heti työpajan jälkeisen keskustelun perusteella ajateltiin, että tämä osuus jäi heikoimmaksi, mitä tulee laatuksittuihin. Työpajan aloituksesta 30 minuuttia oli tarkoitus käyttää teorian ja tutkimustiedon esittelyyn, mutta teknisten ongelmien vuoksi tutkimustiedon osioon ei ollut mahdollista syventyä. Yhteisen keskustelun ja pienryhmätyöskentelyn aikana tuotiin tutkittua tietoa esiin jonkin verran, mutta ei alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

5.3 Projektin tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Projektin **välittömänä tavoitteena** oli suunnitella ja toteuttaa työpaja Rovaniemen alueella työskenteleville toimintaterapeuteille multikontekstuaaliseen lähestymistapaan liittyen. Työpaja toteutui 19.8.2022 klo. 8.15–12.00. Toiminnallisessa työpajassa välittömänä tavoitteena oli näyttöön perustuva tieto aiheesta ja osallistujien kiinnostuminen multikontekstuaalisesta lähestymistavasta. Näyttöön perustuvuutta arvioitiin laatuksittuierien yhteydessä. Havainnoinnin ja webropol-kyselyn avoimilla kysymyksillä selvitettiin työpajan antamaa lisäarvoa omalle työlle, joka liittyy kiinnostukseen lähestymistavasta. Kiinnostuksesta kertoi aktiivinen keskustelu työpajassa, sekä kysymysten esittäminen aiheeseen liittyen. Työpajan aikana sekä työpajan jälkeen saimme osallistujilta viestiä, voisiko jossain vaiheessa kokoontua aiheen äärelle, mikä kertoo kiinnostuksen heräämisestä. Alla on esitettynä vastaajien kommentteja kysymykseen *”Mitä lisätietoa työpaja antoi omaan työhösi”*: Avoimiin kysymyksiin saaduista vastauksista ei tehty varsinaista analyysia, sillä vastaukset olivat hyvin lyhyitä ilmaisuja.

”Ylipäättään konkreettisia keinoja toiminnan ohjauksen tukemiseen omassa työssä. Keinoja lähteä miettimään tarpeeksi helppoja, matalan kynnyksen toimintoja, joita lähteä soveltamaan ja vaikeuttamaan eri ympäristöihin, jotta ne yleistyisivät asiakkaan arkeen”

”Tietoisuus omista työtavoista lisääntyi, sanallistamisen tärkeydestä muistutteli”

”Työn jäsentämiseen selkeyttä”

Välittömänä tavoitteena oli lisäksi se, että työpajaan osallistujat osaisivat kuvata multikontekstuaalisen lähestymistavan keskeiset käsitteet, jonka avoimena kysymyksenä palautekyselyssä oli seuraava kysymys: *”Miten kuvailisit muutamalla sanalla Multikontekstuaalista lähestymistapaa”*, johon vastasi kahdeksan osallistujaa. Alla esitetty muutamia esimerkkejä saamistamme vastauksista:

”Laaja, mutta toimintaterapian ytimessä. Hyvin ympäristöä huomioonottava, jos terapeutti sen huomaa ottaa käyttöön”

”Terapian ja arjen yhteen liittävä malli”

”Sitouttava, selkeä, johdonmukainen”

Välittömänä tavoitteena osallistujien tuli tunnistaa työssään käyttämiä strategioita. Palautekyselyssä oli seuraava kysymys: *”Muistatko Multikontekstuaalisen lähestymistavan keskeisimmät käsitteet?”* Osallistujista kahdeksan vastasi osaavansa kuvata lähestymistavan keskeiset käsitteet ja vastaajista kolme osasi nämä eritellä. Kyselyn vastauksista näkyi se, että osallistujat olivat ymmärtäneet lähestymistavan keskeiset käsitteet, ja tunnistaneet käyttävänsä hyvin monenlaisia strategioita niin työssään kuin työn ulkopuolellakin. Pienryhmäkesustelun ja yhteisen keskustelun aikana esitetyt kysymykset ja pohdinnat kuvastivat osallistujien mielenkiintoa ja toisaalta myös ymmärrystä asiaa kohtaan. Keskusteluissa ja tuotetuissa materiaaleissa näkyivät lähestymistavan keskeiset käsitteet. Kyselypalautteen, työpajassa tapahtuneen keskustelun, pienryhmässä tehtyjen tehtävien ja yhteisen arvioinnin perusteella työpajan välittömät tavoitteet saavutettiin.

Kehitystavoitteet kohdistuivat työpajaan osallistuvien toimintaterapeuttien ammatillisen osaamisen vahvistumiseen ja sen myötä toimintaterapian asiakkaisiin sekä heidän läheisiinsä. Tavoitteena oli, että työpajaan osallistuvat toimintaterapeutit kiinnostuvat multikontekstuaalisesta lähestymistavasta ja jatkossa käyttävät työskentelyn tukena lähestymistavan teoriaa, jolloin interventio on näyttöön pohjautuvaa ja asiakas saa laadukasta kuntoutusta. Kehitystavoitteita ei projektin aikana ollut mahdollista arvioida, mutta työpajan aikana usean toimintaterapeuttien puheissa sekä yhteisessä keskustelussa kuvastui heidän kiinnostuksensa lähestymistapaan ja sen käyttöönottoon. Myös työpajan jälkeen saimme yhteydenottoja asiaan liittyen.

Oma **oppimistavoitteemme** oli toimia asiantuntijan roolissa ja oman ymmärryksen syventäminen toiminnallisesta kognitiosta ja multikontekstuaalisesta lähestymistavasta. Tavoitteena oli saada myös kokemus työpajan suunnittelusta ja toteutuksesta. Etukäteen suunnitellun yhteisarviointipohjan avulla reflektointia asiantuntijan roolissa toimimista, oppimista ja oman tiedon syventymistä. Opinnäytetyön prosessi ja etenkin työpajan suunnittelu ja toteutus syvensivät ammatillista osaamista sekä asiantuntijuutta aiheesta. Itse aiheeseen liittyvä tieto ja sen soveltaminen käytännön työhön on selkeästi projektin aikana vahvistunut. Tämä näkyi esimerkiksi työpajassa siten, että osallistujien keskusteluista pystyttiin poimimaan ajatuksia, kommentteja ja pohdintoja, jotka olivat liitettävissä suoraan multikontekstuaaliseen lähestymistapaan. Myös osallistujien kysymyksiin pystyttiin vastaamaan jo varsin sujuvasti ja teorianmukaisesti, mikä tuki asiantuntijan roolia. Osaamisen jakaminen tapahtui vuorovaikutuksessa, mikä vahvisti myös käytetyn oppimiskäsityksen tarkoituksenmukaisuutta. Huolellinen suunnittelu mahdollisti nopean reagoinnin muutokseen ja kaikesta huolimatta, työpaja saavutti sille asetetut tavoitteet. Pienryhmätyöskentely ja keskeisten käsitteiden käsittely etenivät aikataulun mukaisesti, koska työnjako ja aikatauluttaminen olivat selkeitä.

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme tavoitteena oli lisätä Rovaniemen alueen toimintaterapeuttien tietoa ja osaamista, mutta myös itse oppia, saada kokemus projektin suunnittelemisesta ja työpajan toteutuksesta sekä siihen liittyvästä suunnittelusta. Itse työpajassa käsiteltävän aiheen ja siihen liittyvän tiedon syventyminen on ollut tärkeä anti opinnäytetyöprosessin aikana.

Mielestämme kognitiiviset lähestymistavat haastavat toimintaterapeutteja ajattelemaan paljon omaa tapaa tehdä työtä sekä tarjoavat mahdollisuuden kehittää omaa osaamista. Edellä mainitut asiat ovat olleet meille koko opinnäytetyön prosessin ajan keskeisiä ydinajatuksia. Aihe on haastanut laajuudellaan ja monimuotoisuudellaan, minkä vuoksi olisi tärkeää, että opintojen aikana sitä käsiteltäisiin pitkällä aikavälillä tai enemmän. Myös opintojen jälkeen olisi tärkeää saada lisäkoulutusta sekä päästä jakamaan kokemuksia muiden toimintaterapeuttien kanssa.

Työpajan suunnittelusta ja toteuttamisesta saimme arvokasta kokemusta tulevaisuuteen. Jos vastaisuudessa toteuttaisimme koulutuksellisen työpajan, osaisimme ottaa huomioon suunnitteluvaiheessa jo enemmän käytännön järjestelyihin liittyviä asioita. Aikataulullisiin ja teknisiin riskeihin varautuminen, kuten toimivien työskentelyalustojen käyttämiseen ja useampiin varasuunnitelmiin emme osanneet varautua parhaalla mahdollisella tavalla. Muutoksiin varautuminen ja niissä toimiminen toisaalta antoivat kuitenkin uskoa omiin kykyihin ja siihen, että kykenee toimimaan stressaavissa tilanteissa. Muutimme alun perin lähitoteutuksena suunnitellun työpajan edellisenä iltana etätoteutukseksi ja jouduimme etätoteutuksen aikana nopealla aikataululla miettimään useita toteutukseen liittyviä asioita, koska varasuunnitelmakaan ei toiminut.

Projektiryhmänä vahvuutemme oli henkilökohtainen kiinnostus aiheeseen. Aiheen vaativuus on vaatinut meiltä paljon itseohjautuvaa otetta työskentelyn aikana, mutta myös kärsivällisyyttä omaksumaa tietoa, joka vaatii paljon ajatustyötä. Ohjaavilta opettajilta saimme hyviä näkökulmia projektin eri vaiheissa. He auttoivat aiheen rajaamisessa, selkiyttämässä ja antoivat positiivista palautetta, joka vahvisti myös uskoa omaan tekemiseen ja auttoi jäsentämään niin tekstiä kuin omia ajatuksiakin.

Mielestämme opinnäytetyömme aihe oli tarpeellinen, ajankohtainen ja ainutlaatuinen, koska sitä käsittelevää suomenkielistä tietoa ei löydy juurikaan. Koimme yllättävänä sen, että kyseinen lähestymistapa tuntuu olevan vieras useille toimintaterapeuteille, vaikka sillä on pitkä historia 1990-luvun alkuun. Teorian ja tutkimustiedon käyttäminen jalostivat omaa ajattelua ja tiedon syventymistä. Kuten aikaisemmin jo mainittu, aihe on laaja, minkä vuoksi sen sisäistäminen tapahtuu prosessimaisesti. Aiheen sisäistämiseen vaikuttanee myös se, että olemme työuran pian aloittavia toimintaterapeutteja.

Opinnäytetyöprosessin jälkeen ajattelemme, että multikontekstuaalinen lähestymistapa itsessään on toimintaterapian ydinasioiden äärelle asettumista. Se antaa puitteet työskentelyyn, joka huomioi asiakkaan, ympäristön ja toiminnan. Kyseessä on lähestymistapa, jonka avulla yhdessä kuntoutujan kanssa rakennetaan myös yhteistä oppimisprosessia.

Koemme tärkeäksi ja ajankohtaiseksi tuoda tietoa multikontekstuaalisesta lähestymistavasta sekä muista kognitiivisen lähestymistavan käytännön työn malleista. Kehitysehdotuksemme on, että aiheeseen liittyen voisi miettiä opinnäytetyötä, joka käsitelisi arviointia ja siinä käytettäviä menetelmiä sekä työkaluja.

LÄHTEET

ADHD-liitto. 2022. Tietoa ammattilaisille. Hakupäivä: 22.3.2022.

<https://adhd-liitto.fi/adhd-tietoa/tietoa-ammattilaisille/>

AJOT. 2020. Making Functional Cognition a Professional Priority. Hakupäivä: 11.3.2022.

<https://research-aota-org.ezp.oamk.fi:2047/ajot/article/74/1/7401090010p1/6652/Making-Functional-Cognition-a-Professional>. Vaatii käyttöoikeuden.

American Occupational Therapy Association (AOTA). 2021. Role of OT in assessing functional cognition. Hakupäivä: 22.1.2022.

<https://www.aota.org/practice/practice-essentials/payment-policy/medicare1/medicare---role-of-ot-in-assessing-functional-cognition>. Vaatii käyttöoikeuden.

American Occupational Therapy Association (AOTA). 2014. OCCUPATIONAL THERAPY PRACTICE FRAMEWORK: Domain & Process 3rd Edition.

[http://motfieldwork.pbworks.com/w/file/106693728/Occupational%20Therapy%20Practice%20Framework%20\(3rd%20Edition\).pdf](http://motfieldwork.pbworks.com/w/file/106693728/Occupational%20Therapy%20Practice%20Framework%20(3rd%20Edition).pdf)

American Occupational Therapy Association (AOTA). 2013. Cognition, Cognitive Rehabilitation, and Occupational Performance. American Journal of Occupational Therapy 67, 9-31. Hakupäivä: 22.1.2022.

<https://doi-org.ezp.oamk.fi:2047/10.5014/ajot.2019.73S201>. Vaatii käyttöoikeuden.

Borg, P. & Korteniemi, P. 2008. Kohti näyttöön perustuvaa ammatillista käytäntöä. STAKES. Hakupäivä: 11.2.2022.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/74980/T23-2008-VERKKO.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Bottiroli, S., Cavallini, E., Dunlosky, J., Vecchi, T. & Hertzog, C. 2017. Self-guided strategy-adaption training for older adults: Transfer effects to everyday tasks. Archives of Gerontology and Geriatrics, 72, 91-98. Hakupäivä: 22.2.2022.

<https://doi.org/10.1016/j.archger.2017.05.015>

Duodecim. 2022. Toiminnanohjauksen ongelmat ja ADHD. Käypä hoito suositus. Hakupäivä: 11.4.2022.

<https://www.kaypahoito.fi/nix00963>

Harra, T., Heiskanen, T., Hägglom, K., Kanelisto, K. & Karhula, M. 2014. An overview of the status of evidence-based occupational therapy in Finland. World Federation of Occupational Therapists Bulletin, 64:1, 24-28. Hakupäivä: 22.3.2022.

https://www.researchgate.net/publication/273179160_An_overview_of_the_current_status_of_evidence-based_occupational_therapy_in_Finland

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Hämäläinen, P. 2015. Kognitio. Muisti pätkii, sanat hakusessa – Kognitiiviset oireet MS taudissa. Neuroliiton julkaisusarja n:o 25. 4. uudistettu painos. Neuroliitto ry. Hakupäivä: 11.4.2022.

https://neuroliitto.fi/wp-content/uploads/Kognitio-opas2015_tuloste.pdf

Jaywant, A., Steinberg, C., Lee, A. & Toglia, J. 2020. Feasibility, and acceptability of the Multicon-text approach for individuals with acquired brain injury in acute inpatient rehabilitation: A single caseseries. Hakupäivä: 20.3.2022.

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09602011.2020.1810710>

Jehkonen, M., Pelimanni, E., Saunamäki, T. & Sola, T. Tyypin 2 diabetes voi heikentää kognitiota jo työiässä. Duodecim 2019;135(5):455–62.

<https://www.duodecimlehti.fi/duo14814>

Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Katz, N. & Toglia, J. 2018. Cognition, Occupation, and Participation Across the Lifespan: Neuroscience, Neurorehabilitation, and Models of Intervention in Occupational Therapy, 4th Edition. American occupational therapy association. E-Kirja.

Katz, N. (toim.). Abreu, B. 2011. Cognition and occupation across the life span. Neuroscience, Neurorehabilitation and Models for intervention in occupational therapy. 3rd Edition. American occupational therapy association.

Kupias, P. & Peltola, R. 2019. Oppiminen työssä. Gaudeamus Oy.

Kivekäs, T., Kuikka, P., Paajanen, T., Sainio, M. & Vuokko, A. 2015. Työikäisten kognitiivisen toimintakyvyn hyvä arviointikäytäntö. TOIMIA-suositus 7.4.2014.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131191/8_Tyoikaisten_kognitiivisen_toimintakyvyn_hyva_arviointikaytanto.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Lööv, M. 2002. Onnistunut projekti – projektijohtamisen ja –suunnittelun käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Multicontext.net. 2022. Functional Cognitive Activities and Resources for Occupational Therapy & Cognitive Rehabilitation. www.multicontext.net

Muzio, E., Oksanen, J., Luoma, L., Kimmelma-Paajanen, T. & Ruohonen M. 2010. Kognitiivinen remediatioterapia – uusi menetelmä skitsofreniapotilaiden kuntoutukseen. Suomen Lääkärilehti vsk 65. Hakupäivä 22.2.2022.

<https://www.hogrefe.fi/pdf/SLL-10-909-14.pdf>

Nygård, L., Ryd, C., Astell, A., Nedlund, A-C., Boger, J., Leinonen, A., Issakainen, M. & Lund, M. 2021. Self-initiated management approaches in everyday occupations used by people with acquired cognitive impairment. SJOT. Vol. 29, 2022.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/11038128.2021.1925740>

Puustjärvi, A. 2019. ADHD. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. 2019;135(2):201–6. <https://www.duodecimlehti.fi/duo14724#s2>

Sala, G., Aksayli, N. D., Tatlidil, K. S., Tatsumi, T., Gondo, Y. & Gobet, F. 2019. Near and far transfer in cognitive training: A second-order meta-analysis. *Collabra: Psychology*, 5(1):18. Hakupäivä 11.3.2022.

<https://online.ucpress.edu/collabra/article/5/1/18/113004/Near-and-Far-Transfer-in-Cognitive-Training-A>

Stroke association. A complete guide to cognitive problems after stroke. 2018. Hakupäivä: 22.2.2022.

https://www.stroke.org.uk/sites/default/files/user_profile/a_complete_guide_to_cognitive_problems_after_stroke.pdf

Silfverberg, Paul 2007. *Ideasta Projektiksi: Projektinvetäjän Käsikirja*. Helsinki: Edita.

Silfverberg, P. *Ideasta projektiksi*. 2007.– Projektinvetäjän käsikirja. Hakupäivä 23.11.2021.

http://www.helsinki.fi/urapalvelut/materiaalit/liitetiedostot/ideasta_projektiksi.pdf

Suomen toimintaterapeuttiliitto. 2011. *Toimintaterapeuttien ammattieettiset ohjeet*. Hakupäivä 20.11.2021.

http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/images/stories/ammattieettiset_ohjeet_2011.pdf

Toglia, J. PhD, OTR/L, FAOTA, Mercy College. Professor and Dean Emerita. School of Health and Natural Sciences. Sähköpostiviestit: 10.3.2022, 22.6.2022.

Toglia, J. & Foster, E. 2021. *The Multicontext Approach to Cognitive Rehabilitation. A Cognitive Strategy Intervention to Optimize Functional Cognition*. E-Kirja.

Toglia, J. & Foster E. (2021). *The Multicontext Approach to Cognitive Rehabilitation: A Metacognitive Strategy Intervention to Optimize Functional Cognition*. Kuvakaappaus 51, *Dynamic Interactional Model of Cognition* (1992, 1998, 2005, 2011). Gatekeeper Press.

Toglia, J.P., Rodger, S.A. & Polatajko, H.J. 2012. Anatomy of cognitive strategies: A therapist's primer for enabling occupational performance. *Canadian Journal of Occupational Therapy* 79 (4), 225, 227. Hakupäivä: 11.12.2019,

<https://www.herserwerk.nl/download/Toglia%20-Strategieen.pdf>

Toglia, J.P. 2011. The Dynamic Interactional Model of Cognition in Cognitive Rehabilitation. Teoksessa N. Katz (toim.) Cognition, Occupation and Participation Across the Life Span. American Occupational Therapy Association.

Toglia, J., Goverover, Y., Johnston, M.V. & Dain, B. 2011. Application of the Multicontextual Approach in Promoting Learning and Transfer of Strategy Use in an Individual with TBI and Executive Dysfunction.

<https://journals.sagepub.com/doi/10.3928/15394492-20101108-09>

WFOT. 2016. Code of ethics. Hakupäivä: 11.2.2022.

<https://www.ilota.org/assets/WFOT%20Code%20of%20Ethics%20revised%20CM2016%201.pdf>

WFOT. 2021. About occupational therapy. Hakupäivä: 11.2.2022.

<https://wfot.org/about/about-occupational-therapy>

TYÖPAJAN STRUKTUURI

LIITE 1

Klo	Vaihe	Sisältö
8.15	Orientaatio	Vastaanottaminen, kahvittelut, esittäytyminen
8.30	Alustus aiheeseen	Aloitus diasarjan esittäminen
8.50	Toiminta	Ohjeistus Strategia-osiin
9.30	Yhteinen keskustelu	Töiden purku
9.50	Tauko	
10.00	Toiminta	Ohjeistus Metakognitiiviseen harjoitteluun
10.30	Yhteinen keskustelu	Töiden purku
10.50	Toiminta	Ohjeistus Yleistyminen ja siirtyminen
11.30	Yhteinen keskustelu	Töiden purku
11.50	Palaute ja lopetus	
12.00	Jälkiryhmä	Työpajan purku

Multikontekstuaalinen lähestymistapa

TOIMINTATERAPEUTEILLE koulutuksellinen työpaja

AIKA: Perjantai 19.8.2022 klo 8.15 – 12.00

PAIKKA: Koskikatu 25, 3krs., neuvotteluhuone

(Rinteenkulman kauppakeskus, eteläpääty)

ILMOITTAUTUMINEN (15.7.2022 mennessä):

c9hema02@students.oamk.fi/ Marjut Herranen

o9kuma03@students.oamk.fi/ Mari Kunnari

Kerrothan ilmoittautumisen yhteydessä mahdolliset allergiat ja erityisruokavaliot. Kerrothan myös 1. onko työpajan aihe ennestään sinulle ennestään tuttu? 2. Mitä odotat koulutukselta? 3. Mitä haluaisit koulutuksessa saada tietoon aiheesta? Näin osaamme ottaa Teidän toiveenne huomioon koulutusta suunniteltaessa.

[Nettisivuilla](#) voit tutustua aiheeseen etukäteen!

TERVETULOA!

Tänä päivänä...

..on aika paljon asiakkaita, joilla toiminnanohjauksen haasteet hankaloittavat elämää ja arkea

ADHD, autismin kirjon häiriöt, muistinvaikeudet, MS-tauti

Niin, ja monen ikäisiä! Itse työskentelen asiakkaiden kanssa, joilla AVH vaikuttaa arkeen..

???

Olispa kivaa...

...saada uutta, näyttöön perustuvaa tietoa ja vahvistaa omaa osaamista.

...nähdä kollegoit, sekä jakaa kokemuksia

Niin ja miten se toiminnallinen kognitio liittyy tähän... ja mikä multikontekstuaalinen?

Palaute työpajasta

1. Miten selkeänä pidit työpajaa?

Aiheen esittäminen, käytetyt termit, ohjeistus, esimerkkiasiakkaat.

- selkeä ja johdonmukainen; ymmärrettävä kokonaisuus
- hieman epäselvä; en aina ymmärtänyt, miten käsiteltävä asia liittyy aiheeseen
- epäselvä ja sekava; en saanut käsiteltävästä asiasta/teemasta kokonaiskuvaa

2. Arvioi työpajan aikataulutusta.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Työvaiheisiin oli varattu riittävästi aikaa	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteiselle keskustelulle oli varattu riittävästi aikaa	☐	☐	☐	☐	☐

3. Miten arvioisit työpajan toiminnallisuutta (pienryhmätyöskentelyä)?

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Valittu toiminnallisuus tuki työpajassa käsiteltävää aihetta	☐	☐	☐	☐	☐

4. Arvioi näyttöön perustuvuutta.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Aiheeseen liittyvää teoriaustaa tuotiin selkeästi esille	☐	☐	☐	☐	☐
Työpajassa tuotiin aiheeseen liittyen uusinta tutkimustietoa selkeästi esille	☐	☐	☐	☐	☐

5. Mitä lisätietoa työpaja antoi omaan työhösi?

6. Miten kuvailisit muutamalla sanalla Multikontekstuaalista lähestymistapaa?

7. Muistatko Multikontekstuaalisen lähestymistavan keskeisimmät käsitteet?
